

душевних порухів [...] Вона з такою легкістю стрибає й танцює понад безоднями й проблемами буття, що здається, мовби чуєш народні прислів'я" [3,с.29]. Таку мовну свободу і справді можна зустріти тільки у великих майстрів.

Штейнбарг чудово володів також гебрайською й написав івритом чимало дитячих казок. У ньому вбачають водночас і "майстра гебрайського стилю" [2,с.44]. Після його смерті видатний єврейський поет Хаїм Нахман Бялик звернувся до чернівецького комітету з видання спадщини Штейнбарга з проханням зібрати й видати всі його твори. Відтоді в різних видавництвах світу з'явилося чимало зібрань його байок. У 1972 р. родина Штейнбарга передала всі його рукописи Єврейській національній бібліотеці в Єрусалимі і так забезпечила їх від розпорошення. Байкове царство "єврейського Езопа" стало нині невід'ємною часткою єврейської та світової літератури.

Література

1. Ausländer Rose. Die Nacht hat zahllose Augen. Prosa. – Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag 1995.
2. Bady M.H. Vier Jahrzehnte seit dem Todes des Dichters Elieser Steinberg. In: „My dear Roisele...“ Jiddische Dichter aus der Bukowina: Itzig Manger. Elieser Steinberg. – Їхheim: Rose Ausländer-Gesellschaft e.V.1996.
3. Bickel Elieser. Zur Weltanschauung Elieser Steinbergs. In: „My dear Roisele...“ Jiddische Dichter aus der Bukowina: Itzig Manger. Elieser Steinberg. – Їхheim: Rose Ausländer-Gesellschaft e.V.1996.
4. Clain A. Nachwort zu den Fabeln von Elieser Steinberg. In: „My dear Roisele...“ Jiddische Dichter aus der Bukowina: Itzig Manger. Elieser Steinberg. – Їхheim: Rose Ausländer-Gesellschaft e.V.1996.
5. Kolnik Arthur. Der jüdische Schulverein in Czernowitz. In: Czernowitz. Jüdisches Städtbild. Hg. von Andrei Corbea-Hoisie. – Frankfurt am Main: Jüdischer Verlag im Suhrkamp Verlag 1998.

Семен Г.Я.

Чернівецький національний університет

ОБРАМЛЕННЯ В ПОЕЗІЇ РОБЕРТА БЕРНСА

Обрамленням називають такий вид повтору, в якому початок і кінець ідентичні, що створює своєрідну рамку твору. Цей композиційний засіб зустрічається в різноманітних жанрах: романах, оповіданнях та поетичних творах.

Роберт Бернс, видатний шотландський поет, використовував у своїх піснях, баладах, віршах композицію народних пісень, а в народній поезії повтор набуває великого значення [3, с.181]. Для

аналізу нами були відібрані такі твори поета: “Afton Water” – “Тихенько, Афтон” – “Над рекою Афтон”; “Ae Fond Kiss” – “Поцілуймося востаннє” – “Расставание”; “My Heart’s in the Highlands” – “Моє серце в верховині” – “В горах мол сердце”; “John Anderson, My Jo” – “Джон Андерсон” – “Джон Андерсон”; “Come Down the Back Stairs” – „Иди крадькома” – “Песня (Ты свисни – тебя не заставлю я ждать)”; “Macpherson’s Farewell” – “Прощання Макферсона” – “Макферсон перед казньо”. Всього у збірнику поезій Р.Бернса [5] виявлено близько десятка віршів з обрамленням, що свідчить про невисоку частотність використання даного композиційного засобу. Знаходимо також деякі невідповідності між оригіналом та перекладами. У вірші “Come Down the Back Stairs” перший восьмивірш позначається як приспів – chorus і не повторюється в кінці, про це можна тільки здогадатися. У перекладі С.Я.Маршака використовується обрамлення.

Абсолютно ідентичний повтор перших і останніх чотиривіршів спостерігається в більшості зразків (наприклад “My Heart’s in the Highlands”), але можна відзначити і деякі відхилення, наприклад, у вірші “Ae Fond Kiss” у другому рядку чотиривірша на початку знаходимо слово *then*, що повторює його використання у першому рядку, створюючи паралелізм структури: *Ae fond kiss, and then we sever; / Ae fareweel, and then, for ever!* Водночас у кінці слово *then* змінюється на *alas!* Використовуються також відмінні пунктуаційні знаки: в кінці чотиривірш завершується знаком оклику, слово *alas* теж виділяється аналогічним знаком, що підсилює емоційність кінцівки. У перекладі Миколи Лукаша відмінність знаходимо у двох останніх рядках першого та заключного чотиривірша. На початку вірша: *Буду вічно я страждати, / Буду милу марно ждати*. І в кінці: *Гірко-гірко плакать буду, / Тебе, зірко, не забуду*.

У вірші “Macpherson’s Farewell” повторюються другий та останній чотиривірші, ритм основної частини вірша та обрамлення відрізняється. В основу цього твору лягла пісня, нібито написана воїном і піратом Макферсоном за декілька днів до страти (1700). За легендою, він ішов до шибениці, співав цю пісню, пританцьовував і грав на скрипці (Макферсон був славетним скрипалем). Цей чотиривірш настільки важливий для твору, що навіть у перекладі С. Маршака знаходимо перестановку – другий в оригіналі чотиривірш вноситься на перше місце.

Початок і кінець вважається сильною позицією тексту. Це твердження стає особливо вагомим для поетичного тексту, зокрема для поезій, побудованих з використанням обрамлення. Повтор тут поліфункціональний: наголошується основний мотив, головна думка – мотив любові до рідного краю – “My Heart’s in the Highlands”, сміливість та відвага центрального образу – “Macpherson’s Farewell”, бажання зустрітися з коханим або туга

за коханою в ліричних віршах – “Come Down the Black Stairs”, “Ae Fond Kiss”.

Особливе місце серед віршів, побудованих на обрамленні, займає вірш “Afton Water”, де знаходимо звертання до ріки (*Flow gently, sweet Afton!*). Поет звертається до річки з проханням плисти тихіше, щоб не розбудити його милу Мері, котра заснула коло дзюркотливого потоку, а сам він обіцяє заспівати пісню, щоб прославити ріку.

У перекладі Миколи Лукаша відтворюється звертання до річки, але наступний рядок передається далеким від оригіналу звертанням до пісні: *I tu, моя пісне, ніжніше звучи*. У перекладі знаходимо абсолютно ідентичний повтор першого та останнього чотиривірша, хоч в оригіналі існує відмінність у другому рядку початкового та завершального чотиривірша. У першому: *Flow gently, I'll sing thee a song in thy praise*; в останньому: *Flow gently, sweet river, the theme of my lays!*

Знак оклику знаходимо в заключному чотиривірші в другому рядку та після слова *Afton*, тоді як у першому чотиривірші звертання *sweet Afton* виділяється комами. Після завершальних слів *disturb not her dream* відсутність знаку оклику знаходиться у відповідності до закликку поета створити тишу та спокій.

Назвати обрамленням композицію вірша “John Anderson, My Jo” можна тільки з деякими уточненнями: повторюється перший та останній рядок, крім того повторюється перший та завершальний рядки обох восьмивіршів (вірш складається з двох восьмивіршів). Повтор спостерігається у перших та останніх рядках обох восьмивіршів відповідно, створюючи модель:

A, John ... A.A, John ...A.

Аналізуючи вірші з точки зору рими, бачимо, що вона в обрамленні та в основній частині може бути ідентичною, наприклад: “Afton Water”, “My Heart's in the Highlands”, “Ae Fond Kiss” (парна рима aabb); “Macpherson's Farewell” (перехресна рима abab).

Звернемося до фонетичних, лексичних та синтаксичних особливостей обрамлення. На фонетичному рівні використовується асонанс – повтор голосного звука, наприклад у першому чотиривірші твору: “Afton Water” звук [i:] повторюється сім разів, двічі в іменниках, що римуються *stream – dream*, двічі у слові *sweet*, а також у словах *green, thee, asleep*.

Використовуються графічні виражальні засоби, що передають інтонаційний малюнок вірша: використання знака оклику тричі в заключній частині вірша “Ae Fond Kiss”. Особливості вимови шотландського діалекту передає графон:

fareweel – farewell; mithier – mother; thegither – together; naething – nothing; baith – both; naebodh – nobody.

Графон використовується як в основній частині віршів, так і в обрамленні.

Лексика творів характеризується використанням як англійських, так і шотландських елементів. До числа останніх відносяться:

gaed, *gade* – *went*, *sae* – *so*, *ae* – *one*, *mony* – *many*, *ilka* – *every*, *brae* – *the slope of a hill*, *lea* – *land under grass*.

В обрамленні використовується морфологічний повтор: у прислівниках *rantingly*, *wantonly*, *dauntingly* – суфікс *-ly* повторюється тричі та суфікс *-ing* – двічі (“Macpherson’s Farewell”). Зустрічається також синтаксичний стилістичний засіб інверсії *gaed he* (“Macpherson’s Farewell”). Великого значення в обрамленні набуває використання паралельних конструкцій (“My Heart’s in the Highlands”, “Ae Fond Kiss”).

Повтор, паралелізм передаються в перекладах, однак лексичні особливості оригіналу не в повній мірі відтворюються перекладачами. Вдалим можна вважати переклад слова *Highlands* як *верховина*. Використання графону не передається, але зберігається морфологічний повтор: *співаючи*, *танцюючи*, *радіючи* (переклад Миколи Лукаша).

Роберт Бернс збагатив скарбницю світової поезії прекрасними зразками поетичних творів. Особливості композиції його віршів, побудови пісень та засоби, що використовуються для передачі задуму автора, допомагають краще усвідомити красу поетичного слова.

Література

1. Бернс Р. Поезії. Переклад Миколи Лукаша та Василя Мисика. – К.: Дніпро, 1965. – 206 с.
2. Бернс Р. Стихи в переводах С. Маршака. – М.: Художественная литература, 1976. – 382 с.
3. Симоненко І.П. Поезія Роберта Бернса 1773 – 1789рр. – К.: Вид-во Академії Наук УРСР, 1959. – 229 с.
4. A Complete Word and Phrase Concordance to the Poems and Songs of Robert Burns. – Glasgow: Kerr and Richardson, 1889. – 568 p.
5. Burns R. The Poetical Works. – Leipzig: Bernard Tauchnitz, 1845. – 366 p.

Сердюк Л.П.

Чернівецький національний університет

РЕВІЗІЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ІСТОРІЇ: ПРО ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО СВІТОГЛЯДУ ТА МІСЦЕ ШАРЛЯ ПЕГІ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

На початку третього тисячоліття у свідомості людства відбуваються значні моральні, соціальні, етичні та естетичні зміни.